

Розділ 4

ТРАНСФОРМАЦІЇ СЕРЕДНЬОЇ ТА ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ В УМОВАХ СУЧАСНОСТІ

УДК 378.014:004.738

DOI 10.58407/visnik.253429

Вдовенко Ігор

<https://orcid.org/0000-0001-9047-7213>

Доктор педагогічних наук, професор кафедри педагогіки,
початкової освіти, психології та менеджменту,
Ніжинський державний університет імені Миколи Гоголя
(Ніжин, Україна) E-mail: vis1968@ukr.net

Вдовенко Олена

<https://orcid.org/0000-0001-7183-2072>

Кандидат педагогічних наук, доцент,
доцент кафедри професійної освіти та безпеки життєдіяльності,
Національний університет «Чернігівський колегіум» імені Т. Г. Шевченка
(Чернігів, Україна) E-mail: vl1941@ukr.net

Пригодій Алла

<https://orcid.org/0000-0002-1166-6153>

Кандидат педагогічних наук, доцент,
доцент кафедри професійної освіти та безпеки життєдіяльності,
Національний університет «Чернігівський колегіум» імені Т. Г. Шевченка
(Чернігів, Україна) E-mail: prigodii.alla@gmail.com

СОЦІАЛЬНІ МЕДІА ЯК ОБ'ЄКТ ПЕДАГОГІЧНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ В СИСТЕМІ ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ

Статтю присвячено аналізу соціальних медіа як засобу організації освітнього процесу та об'єкта методологічного дослідження в системі професійної освіти. Зокрема розкрито сутність поняття «соціальні медіа» та проаналізовано їх педагогічні можливості у професійній підготовці здобувачів освіти. Проаналізовано можливості використання соціальних медіа для забезпечення комунікації, обміну інформацією, підтримки освітньої діяльності та формування професійно значущих і цифрових компетентностей. Особливу увагу приділено організаційно-методичним аспектам інтеграції соціальних медіа в освітній процес закладів професійної освіти.

***Метою статті** є дослідження особливостей застосування соціальних медіа як ефективного засобу організації освітнього процесу та обґрунтування їх ролі як об'єкта методологічного аналізу в системі професійної освіти.*

***Методологія.** У процесі дослідження використано загальнонаукові та педагогічні методи, зокрема аналіз наукової літератури та інтернет-джерел, що висвітлюють проблематику використання соціальних медіа в системі професійної освіти; систематизацію та узагальнення теоретичних положень, які дали змогу сформулювати висновки щодо організаційно-методологічних засад упровадження соціальних медіа в освітній процес.*

***Наукова новизна** полягає в уточненні сутності поняття «соціальні медіа» та систематизації методологічних підходів до вивчення соціальних медіа в системі професійної*

освіти. Визначено педагогічні можливості соціальних медіа як сучасного освітнього засобу, що сприяє організації освітнього процесу, розвитку професійних і цифрових компетентностей здобувачів освіти, а також формуванню навичок критичного мислення, відповідальної роботи з інформацією та освітньої комунікації.

Висновки. Використання соціальних медіа у професійній освіті сприяє інтенсифікації навчальної взаємодії та розширенню можливостей активної участі здобувачів освіти в освітньому процесі. Здобувачі освіти набувають навичок самостійного пошуку, оцінки та аналізу інформації, ефективної комунікації та колаборативної роботи, що сприяє формуванню професійно значущих компетентностей.

Використання соціальних медіа створює умови для реалізації індивідуальних та колективних освітніх проєктів, розвитку навичок командної роботи, управління інформаційними потоками та формування відповідальності за якість власної навчальної та професійної діяльності. Успішне впровадження соціальних медіа значно підвищує ефективність професійної підготовки здобувачів освіти, сприяє розвитку їхнього критичного мислення та цифрових компетентностей, а також підвищує здатність реагувати на сучасні виклики та потреби суспільства.

Ключові слова: соціальні медіа, професійна освіта, педагогічне дослідження, методологія педагогічних досліджень, цифрові компетентності, освітній процес.

Постановка проблеми та її зв'язок з важливими практичними завданнями. Система професійної освіти України функціонує в умовах інтенсивних соціально-економічних, технологічних та інформаційних трансформацій, які істотно впливають на результативність освітнього процесу, формування ключових і професійних компетентностей та готовність майбутніх фахівців до ефективної діяльності в динамічному соціальному середовищі. Сучасні виклики глобалізації та цифровізації зумовлюють потребу у високій адаптивності освітніх систем і вимагають упровадження інноваційних педагогічних підходів і цифрових інструментів, серед яких особливе місце посідають соціальні медіа, що дедалі частіше розглядаються як об'єкт системного педагогічного аналізу.

Соціальні медіа виступають дієвим засобом модернізації професійної освіти, створюючи умови для розвитку інтерактивного та колаборативного навчання, розширення освітнього простору й інтеграції різноманітних навчальних ресурсів у освітній процес. Вони забезпечують оперативний доступ до навчальних матеріалів, відеолекцій і вебінарів, сприяють формуванню освітніх спільнот та розвитку командної взаємодії, активізують участь здобувачів освіти у спільних проєктних і аналітичних ініціативах, а також підвищують рівень інклюзивності освітнього середовища [14].

Інтеграція соціальних медіа в систему професійної освіти стимулює розвиток критичного мислення, саморегуляції навчальної діяльності та цифрової грамотності через активне залучення здобувачів освіти до аналітичної, комунікативної та рефлексивної взаємодії. Використання різноманітного цифрового контенту (текстового, візуального, аудіо- та відеоформатів), участь у дискусіях, коментуванні й спільному створенні освітніх продуктів формує здатність аналізувати інформацію, оцінювати її наукову обґрунтованість, аргументовано відстоювати власну позицію та приймати виважені рішення. Водночас це забезпечує ефективне планування й контроль навчальної діяльності, гнучкий вибір форм і темпів навчання, а також рефлексію досягнутих результатів, сприяючи формуванню адаптивного, інклюзивного та компетентісно орієнтованого освітнього середовища, що підвищує якість професійної підготовки здобувачів освіти [12, 16].

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Аналіз сучасних наукових досліджень засвідчує стійке зростання інтересу наукової спільноти до вивчення соціальних медіа в контексті освітніх трансформацій, зумовлених цифровізацією та зміною парадигми професійної освіти. У наукових працях соціальні медіа дедалі частіше розглядаються не лише як засіб організації освітнього процесу, а й як складний соціально-педагогічний феномен, що потребує ґрунтовного методологічного аналізу.

Соціальні медіа визначають як групу інтернет-додатків, що ґрунтуються на ідеологічних і технологічних засадах Web 2.0 та забезпечують створення й обмін користувацьким контентом [13, 61]. Соціальні медіа – високодинамічні інтерактивні платформи, що підтримують спільне створення, обговорення та трансформацію контенту за допомогою мобільних і мережевих технологій [14, 336].

Соціальні медіа – сукупність інтернет-сервісів і платформ, що забезпечують комунікацію, створення, споживання та поширення інформації [7, 95].

У педагогічних дослідженнях соціальні медіа розглядаються як середовище, що має значний дидактичний потенціал і створює умови для розвитку професійно значущих і цифрових компетентностей здобувачів освіти. Дослідники зосереджують увагу на адаптації цифрових і соціально орієнтованих підходів до умов професійної освіти, розробці методичних стратегій їх упровадження та визначенні педагогічних механізмів підвищення якості професійної підготовки [1; 3; 5; 8; 10].

Метою статті є дослідження особливостей застосування соціальних медіа як ефективного засобу організації освітнього процесу та обґрунтування їх ролі як об'єкта методологічного аналізу в системі професійної освіти.

Методологія. У процесі дослідження використано загальнонаукові та педагогічні методи, зокрема аналіз наукової літератури та інтернет-джерел, що висвітлюють проблематику використання соціальних медіа в системі професійної освіти; систематизацію та узагальнення теоретичних положень, які дали змогу сформулювати висновки щодо організаційно-методологічних засад упровадження соціальних медіа в освітній процес.

Виклад основного матеріалу дослідження. У сучасних умовах розвитку професійної освіти соціальні медіа доцільно розглядати не лише як допоміжний цифровий інструмент, а як самостійний об'єкт педагогічного дослідження, що поєднує технологічні, соціальні та дидактичні характеристики. Такий підхід дозволяє комплексно проаналізувати їхній вплив на організацію освітнього процесу, характер навчальної взаємодії та формування професійно значущих компетентностей здобувачів освіти. Це підтверджується результатами дослідження [9, 99], яке підкреслює, що соціальні медіа впливають на трансформацію освітніх практик та активізують інтерактивну взаємодію учасників навчального процесу.

Педагогічний аналіз соціальних медіа в системі професійної освіти передбачає виокремлення їхніх функціональних можливостей, дидактичних властивостей та освітнього потенціалу. Насамперед ідеться про здатність соціальних медіа забезпечувати інтерактивність навчання, підтримувати колаборативні форми роботи, створювати умови для активної суб'єкт-суб'єктної взаємодії між учасниками освітнього процесу. Використання соціальних медіа трансформує роль викладача з транслятора знань у модератора освітнього середовища та сприяє розвитку автономності здобувачів освіти, їх відповідальності за результати навчання та орієнтації на практичне застосування знань [6, 49].

З позицій педагогічної теорії соціальні медіа можуть розглядатися як відкрите освітнє середовище, у межах якого реалізуються принципи діяльнісного, компетентнісного та особистісно орієнтованого підходів. Їхнє використання у професійній освіті дозволяє поєднувати формальне та неформальне навчання, інтегрувати навчальний контент із реальними професійними ситуаціями, а також забезпечувати варіативність форм і методів навчальної діяльності. Соціальні медіа створюють умови для реалізації активного навчання, підтримки командних проєктів та розвитку професійної комунікації серед студентів [9; 12; 14].

Важливим аспектом педагогічного дослідження соціальних медіа є визначення критеріїв їх ефективного застосування в професійній освіті. До таких критеріїв належать рівень навчальної активності здобувачів освіти, ступінь розвитку комунікативних і цифрових компетентностей, здатність до критичного аналізу інформації, а також сформованість навичок саморегуляції та рефлексії. Аналіз зазначених параметрів дозволяє оцінити педагогічну доцільність інтеграції соціальних медіа та визначити умови їх результативного використання [14, 345].

Рівень навчальної активності здобувачів освіти оцінюється за участю студентів у дискусіях, обговореннях, інтерактивних вправах та онлайн-опитуваннях, а також за їхньою ініціативою у створенні навчальних продуктів у соціальних медіа [8; 9].

Ступінь розвитку комунікативних компетентностей проявляється у здатності ефективно спілкуватися в командних проєктах, брати участь у колаборативних активностях, формувати спільні навчальні продукти та аргументовано обговорювати інформацію у цифровому середовищі [10; 12].

Ступінь розвитку цифрових компетентностей оцінюється через вміння використовувати різноманітні цифрові інструменти, платформи соціальних медіа, сервіси для спільної роботи, мультимедійні ресурси та онлайн-контент для реалізації навчальних завдань [1; 14].

Здатність до критичного аналізу інформації передбачає уміння оцінювати вірогідність, актуальність та наукову обґрунтованість джерел, виділяти головне, аналізувати різні точки зору та формувати власні аргументовані висновки [9; 14].

Сформованість навичок саморегуляції та рефлексії включає здатність планувати власну навчальну діяльність, контролювати процес виконання завдань, аналізувати власні помилки та досягнення, коригувати освітні дії відповідно до отриманого зворотного зв'язку та результатів [8; 10].

Таким чином, комплексне оцінювання цих критеріїв дозволяє педагогам обґрунтовано інтегрувати соціальні медіа у професійну освіту, підвищуючи ефективність навчання, сприяючи розвитку професійно значущих компетентностей та формуванню автономності здобувачів освіти.

Аналіз ефективності використання соціальних медіа в освітньому процесі базується на трьох взаємопов'язаних теоретичних підходах: компетентнісному, діяльнісному та колаборативному.

Компетентнісний підхід акцентує увагу на формуванні у здобувачів освіти не лише знань, а й практичних умінь та ключових компетентностей, необхідних для професійної діяльності [10].

Діяльнісний підхід підкреслює важливість активної практичної діяльності студента як основного механізму набуття професійних знань і навичок; соціальні медіа при цьому виступають середовищем, що забезпечує виконання навчальних завдань у контексті реальних або змодельованих професійних ситуацій.

Колаборативний підхід передбачає, що знання формується через спільну діяльність, обговорення та взаємодію між учасниками навчального процесу. Використання соціальних медіа дозволяє реалізувати ці принципи на практиці: здобувачі освіти беруть участь у групових дискусіях, спільно створюють навчальні продукти, аналізують та коригують інформацію, що стимулює розвиток критичного мислення, комунікативних і цифрових компетентностей.

Теоретичний аналіз засвідчує, що соціальні медіа змінюють традиційну модель педагогічної взаємодії, посилюючи суб'єктність здобувачів освіти, розширюючи можливості для самостійного вибору освітніх траєкторій і сприяючи формуванню навчальної автономії. У системі професійної освіти це набуває особливого значення, оскільки соціальні медіа дозволяють моделювати реальні професійні

ситуації, організувати командну роботу над практичними завданнями, обмінюватися фаховою інформацією та брати участь у дискусіях, що імітують професійне спілкування. Студенти можуть взаємодіяти онлайн з колегами та наставниками, спільно створювати проекти, аналізувати та коригувати власні рішення, отримувати зворотний зв'язок і набувати навичок самостійного прийняття рішень, що забезпечує розвиток критичного мислення, комунікативних та цифрових компетентностей у безпосередньому зв'язку з майбутньою професійною діяльністю.

Соціальні медіа володіють значним дидактичним потенціалом завдяки здатності забезпечувати інтерактивність, мультимодальність і варіативність освітнього контенту. Інтерактивність реалізується через платформи, які дозволяють одночасну взаємодію здобувачів освіти між собою та з викладачем, наприклад: Microsoft Teams, Google Classroom, Moodle, Edmodo, Discord. Вони підтримують проведення онлайн-дискусій, відеоконференцій, чату, голосування та спільне редагування документів.

Мультимодальність забезпечується використанням різних форматів навчального контенту: текстові матеріали (статті, презентації), візуальні ресурси (інфографіка, схеми, фото), аудіо- та відеоматеріали (лекції, подкасти, навчальні відео), які можна інтегрувати на платформах YouTube, Canva, Padlet, Genially, Prezi. Крім того, інструменти коментування, спільного редагування та обговорення, що реалізуються на Google Docs, OneDrive, Miro, Padlet, сприяють розвитку колаборативного навчання та стимулюють активність студентів.

Варіативність освітнього контенту проявляється у можливості комбінувати різні форми навчальних завдань: кейс-аналізи, проектну діяльність, онлайн-тести, вікторини та інтерактивні вправи, що доступні через Kahoot!, Quizizz, Mentimeter, Socrative. Таке різноманіття стимулює активізацію пізнавальної діяльності здобувачів освіти та підвищує мотивацію до навчання, дозволяючи кожному студенту обирати зручний формат для опанування матеріалу.

Таким чином, соціальні медіа та цифрові платформи створюють умови для активного, мультимодального і диференційованого навчання, забезпечуючи інтеграцію формальної, неформальної та інформальної освіти у професійній підготовці.

У межах організації та методології педагогічного дослідження соціальні медіа в системі професійної освіти можуть розглядатися не лише як засіб навчальної взаємодії, а й як інструмент збору та аналізу емпіричних даних. Використання цифрових платформ дає змогу реалізувати низку традиційних і сучасних методів педагогічного дослідження, зокрема спостереження, аналіз продуктів діяльності та контент-аналіз.

Метод педагогічного спостереження ефективно реалізується через використання соціальних мереж Facebook, месенджерів Telegram і Viber, а також платформ Google Classroom. У процесі навчальної взаємодії викладач має можливість фіксувати рівень активності здобувачів освіти, характер їхньої участі в обговореннях, динаміку комунікації, ініціативність, здатність до співпраці та самостійність у виконанні завдань. Цифрове середовище дозволяє здійснювати як безпосереднє, так і опосередковане спостереження, а також накопичувати дані для подальшого аналізу.

Отже, соціальні медіа в умовах професійної освіти виступають багатофункціональним середовищем, що поєднує організаційні, навчальні та дослідницькі можливості. Їх використання забезпечує методологічну обґрунтованість педагогічних досліджень, розширює інструментарій збору емпіричних даних та сприяє комплексному аналізу ефективності інтерактивного навчання в сучасному освітньому просторі України.

Висновки. Соціальні медіа в системі професійної освіти є комплексним педагогічним феноменом, що поєднує інформаційні, інтерактивні та соціальні функції, створюючи умови для активного, колаборативного та мультимодального навчання, підтримки командних проектів і розвитку професійно значущих компетентностей здобувачів освіти, зокрема комунікативних, цифрових і критичних навичок аналізу інформації. Інтеграція цифрових платформ і сервісів, таких як Microsoft Teams, Google Classroom, Moodle, Edmodo, YouTube, Canva, Padlet, Genially, Prezi, Kahoot!, Quizizz та Mentimeter, сприяє підвищенню автономії студентів, розвитку здатності до самостійного прийняття рішень, рефлексії та саморегуляції навчальної діяльності, а також трансформації ролі викладача у модератора освітнього середовища.

References

1. Безуглий А. І., Гуржій А. М., Пригодій М. А. Використання віртуальних навчальних комплексів у професійній підготовці кваліфікованих робітників. *Інноваційна професійна освіта. Науково-методичне забезпечення професійної освіти і навчання: матеріали XVIII Всеукраїнської науково-практичної конференції*. Київ, 2024. С. 35–38.
Bezuhlyi, A. I., Hurzhii, A. M., & Pryhodiі M. A. (2024). Vykorystannia virtualnykh navchalnykh kompleksiv u profesiinii pidhotovtsi kvalifikovanykh robotnykiv [Use of virtual learning complexes in the vocational training of skilled workers]. *Innovatsiina profesiina osvita. Naukovo-metodychne zabezpechennia profesiinoini osvity i navchannia: materialy XVIII Vseukrainskoi naukovo-praktychnoi konferentsii – Scientific and methodological support of vocational education and training: materials of the XVIII All-Ukrainian Scientific and Practical Conference*. Kyiv, Ukraine. 35–38. [in Ukrainian].
2. Вахула Б. Соціальні інтернет-мережі, їхні функції та роль у формуванні громадянського суспільства. *Вісник Львівського університету. Серія соціологічна*. 2012. № 6. С. 311–319.
Vakhula, B. (2012). Sotsialni internet-merezhi, yikhni funktsii ta rol u formuvanni hromadianskoho suspilstva [Social Internet networks, their functions and role in the formation of civil society]. *Visnyk Lvivskoho*

- universytetu. Seriiia sotsiologichna – Bulletin of Lviv University. Sociological Series. Ukraine, 6, 311–319. [in Ukrainian].*
3. Вдовенко І., Вдовенко О., Вдовенко С. Особливості формування інформаційно-цифрової компетентності педагога професійного навчання. *Вісник Національного університету «Чернігівський колегіум» імені Т. Г. Шевченка. Серія: Педагогічні науки.* Чернігів, 2023. № 24 (180). С. 140–146.
Vdovenko, I., Vdovenko, O., & Vdovenko, S. (2023). Osoblyvosti formuvannia informatsiino-tsyfrovoi kompetentnosti pedahoha profesiinoho navchannia [Peculiarities of the formation of information and digital competence of a vocational training teacher]. *Visnyk Natsionalnoho universytetu «Chernihivskiy kolehium» imeni T.H. Shevchenka. Seriiia: Pedahohichni nauky – Bulletin of T.H. Shevchenko National University «Chernihiv Colehium». Series: Pedagogical sciences.* Chernihiv, Ukraine, 24 (180), 140–146. [in Ukrainian].
  4. Годлевська К. Соціальні медіа як інструмент освіти для миру. *Польсько-український науковий форум «Освіта для миру».* 2019. № 8. С. 260–271.
Hodlevska, K. (2019). Sotsialni media yak instrument osvity dlia myru [Social media as a tool for peace education]. *Polsko-ukrainskyi naukovyi forum «Osvita dlia myru» – Polish-Ukrainian Scientific Forum «Education for Peace»*, 8, 260–271. [in Ukrainian].
  5. Голоднікова Ю. Українська медіа-освіта: у пошуках сенсу. *Медіакритика.* 2012. URL: <http://mediakrytyka.lnu.edu.ua/mediafilosofiya/ukrayinska-mediaosvita-u-poshukakh-sensu.html> (дата звернення: 11.09.25).
Holodnikova, Yu. (2012). Ukrainska media-osvita: u poshukakh sensu [Ukrainian media education: in search of meaning]. *Mediakrytyka – Media criticism.* Retrieved from: <http://mediakrytyka.lnu.edu.ua/mediafilosofiya/ukrayinska-mediaosvita-u-poshukakh-sensu.html> [in Ukrainian].
  6. Горчинський С., Савченко А. Персональний вебсайт педагога як сучасний інструмент організації освітнього процесу. *Інноваційні технології в математичній та професійній освіті: реалії та перспективи.* Переяслав, 2025. С. 48–52.
Horchynskiy, S., Savchenko, A. (2025). Personalnyi vebсайт pedahoha yak suchasnyi instrument orhanizatsii osvithnoho protsesu [Teacher's personal website as a modern tool for organizing the educational process]. *Innovatsiini tekhnologii v matematychnii ta profesiinii osviti: realii ta perspektyvy – Innovative technologies in mathematical and vocational education: realities and prospects.* Pereyaslav, Ukraine, 48–52. [in Ukrainian].
  7. Григорова З. Нові медіа, соціальні медіа, соціальні мережі – ієрархія інформаційного простору. *Технологія і техніка друкарства.* 2017. № 3. С. 93–100.
Hryhorova, Z. (2017). Novi media, sotsialni media, sotsialni merezhi – iierarkhiia informatsiinoho prostoru [New media, social media, social networks – the hierarchy of information space]. *Tekhnolohiia i tekhnika drukarstva – Technology and Techniques of Printing*, 3, 93–100. [in Ukrainian].
  8. Данильчук Л. О., Кочарян А. Б. Теоретико-методичні засади реалізації соціальних медіа у професійній підготовці та діяльності соціальних працівників. *Теоретичні та методичні аспекти соціальної діяльності: монографія.* Хмельницький, 2020. Т. 4. С. 5–44.
Danylchuk, L. O., Kocharian, A. B. (2020). Teoretyko-metodychni zasady realizatsii sotsialnykh media u profesiinii pidhotovtsi ta diialnosti sotsialnykh pratsivnykiv [Theoretical and methodological principles of implementing social media in the professional training and activities of social workers]. *Teoretychni ta metodychni aspekty sotsialnoi diialnosti: monohrafiia – Theoretical and methodological aspects of social activity: monograph.* Khmelnytskyi, Ukraine, Tom 4, 5–44. [in Ukrainian].
  9. Живага О. В., Вовченко О. В., Петренко Н. С. Сучасні соціальні медіа як інструмент популяризації науки в умовах інформаційного суспільства. *Наука та наукознавство.* 2020. № 4. С. 88–109.
Zhyvaha, O. V., Vovchenko, O. V., & Petrenko, N. S. (2020). Suchasni sotsialni media yak instrument populyaryzatsii nauky v umovakh informatsiinoho suspilstva [Modern social media as a tool for popularizing science in the information society]. *Nauka ta naukoznavstvo – Science and Science Studies*, 4, 88–109. [in Ukrainian].
  10. Пригодій А. В., Мінько Н. П., Смущенко Д. М. Формування цифрової компетентності майбутнього педагога професійного навчання в умовах змішаного навчання. *Матеріали II Міжнародного науково-практичного форуму «Основні цілі стратегії сталого розвитку: проблеми та перспективи».* Полтава, 2025. С. 322–324.
Pryhodii, A. V., Minko, N. P., & Smushchenko, D. M. (2025). Formuvannia tsyfrovoi kompetentnosti maibutnoho pedahoha profesiinoho navchannia v umovakh zmishanoho navchannia [Formation of digital competence of a future teacher of vocational training in a blended learning environment]. *Materialy II Mizhnarodnoho nauково-praktychnoho forumu «Osnovni tsili stratehii staloho rozvytku: problemy ta perspektyvy» – Materials of the II International Scientific and Practical Forum «Main Goals of Sustainable Development Strategy: Problems and Prospects».* Poltava, Ukraine, 322–324. [in Ukrainian].
  11. Chekhratova, O., & Pedyk, S. (2024). Social media platforms as a tool for promoting educational institutions. *Science and Education*, 3, 65–71. [in English].
  12. Kaplan, A. M., & Haenlein, M. (2010). Users of the world unite! The challenges and opportunities of social media. *Business Horizons*, 53, 59–68. [in English].
  13. Novik, K., Honcharuk, V., Kyrychenko, V., Petrovska, K., & Zelinska, V. (2024). The role of social media and online communities in learning and collaboration in the age of digital transformation. *Futurity Education*, 4(3), 334–351. [in English].

Vdovenko Ihor

<https://orcid.org/0000-0001-9047-7213>

Doctor of Pedagogical Sciences,
professor of the department of pedagogy,
primary education, psychology and management
Nijinsky state Mykola Gogol University
(Nizhyn, Ukraine) E-mail: vis1968@ukr.net

Vdovenko Olena

<https://orcid.org/0000-0001-7183-2072>

PhD in Pedagogical Sciences, Associate Professor,
Associate Professor of the Department of Professional Education and Life Safety,
T. H. Shevchenko National University «Chernihiv Colehium»
(Chernihiv, Ukraine) E-mail: vl1941@ukr.net

Pryhodii Alla

<https://orcid.org/0000-0002-1166-6153>

PhD in Pedagogical Sciences, Associate Professor,
Associate Professor of the Department of Professional Education and Life Safety,
T. H. Shevchenko National University «Chernihiv Colehium»
(Chernihiv, Ukraine) E-mail: prigodii.alla@gmail.com

SOCIAL MEDIA AS AN OBJECT OF PEDAGOGICAL RESEARCH IN THE VOCATIONAL EDUCATION SYSTEM

The purpose of the article is to study the features of using social media as an effective means of organizing the educational process and to justify their role as an object of methodological analysis in the vocational education system.

Methodology. In the course of the study, general scientific and pedagogical methods were used, in particular, analysis of scientific literature and Internet sources covering the issues of social media use in the vocational education system; systematization and generalization of theoretical provisions, which made it possible to formulate conclusions regarding the organizational and methodological principles of social media implementation in the educational process.

The scientific novelty lies in clarifying the essence of the concept of “social media” and systematizing methodological approaches to studying social media in the vocational education system. The pedagogical possibilities of social media as a modern educational tool that contributes to the organization of the educational process, the development of professional and digital competencies of students, as well as the formation of critical thinking skills, responsible work with information, and educational communication have been identified.

Conclusions. The use of social media in vocational education contributes to the intensification of educational interaction and expands the opportunities for active participation of students in the educational process. Students acquire skills of independent search, evaluation, and analysis of information, effective communication, and collaborative work, which contributes to the formation of professionally significant competencies. The use of social media creates conditions for the implementation of individual and collective educational projects, the development of teamwork skills, the management of information flows, and the formation of responsibility for the quality of one's own educational and professional activities. The successful implementation of social media significantly increases the effectiveness of the professional training of students, contributes to the development of their critical thinking and digital competencies, and increases their ability to respond to the modern challenges and needs of society.

Key words: social media, vocational education, pedagogical research, methodology of pedagogical research, digital competences, educational process.

Стаття надійшла до редакції 21.12.2025 р.

Рецензент: доктор педагогічних наук, професор **Вадим Ребенюк**